

מדינת ישראל

הכנסת השנייה

סדר יומן

- פ. בנטוב - היו"ר
- ז. אורי
- ש. פרלמסון
- א. כהן
- ט. לביא
- ד. ליבסיץ
- ס. קסיס

משותפים:

- ע. גוברין
- ד. פלדמן
- ז. טפר
- ט. בז'רנו
- י. טפיר
- ס. אונא
- ב. אבניאל
- ט. סיקוביץ

נעדרים:

- א. קפלן - סר האוצר
- ס. רוזטי - מזכיר הכנסת

מזמנים:

שיחה עם שר האוצר בעקבות החומר שנתקבל מסדר החקלאות על יבוא חמרי המזון ועל בעיות המטבע הזר הכרוך בזה.

סדר-היום:

אני פיתח את הישיבה. סרי האוצר יטפור לבו כעת את דבריו.

היו"ר ט. בנטוב:

אעיר שתי הערות סוקדפות. ראשית, אני מבקש שהדברים שאני מסמיע בוועדה לא יבואו בעתונים.

סר האוצר - א. קפלן:

שנית: גם בימים אלה אנו יושבים עם ד"ר יוסף ומסתדלים להכין לעצמנו תכנית פעולות, ומה שאוסר בוועדה זו יכול להסתנות בזמן הקרוב. האמת היא שועדת הכלכלה צריכה היתה לבקש הסברים אלה מד"ר יוסף, ולא ממני.

האוצר אינו מטפל באופן נפרד בעניין המזון - על-כל-פנים, לא בטכנון. הפרוצדורה היא שהאוצר מנסה לסדר איזון תכנית יבוא, הוא קובע מה יש באפשרויות של הכנסה והוצאה, אחר-כך הוא מחלק תכנית זאת לסדרים השונים. הרשויות הטומטכות מטפלות הלאה בענינים, כל זה היה הולך בסדר אילו היה לנו כסף. הצרה היא שאנו עובדים על-פי-רוב לא בכסף כי אם בקוטבינציות, וקוטבינציות אי-אפשר להוציא לפועל על סכומים מסויימים, כי אם צריך לחפש להן דרך סיוחדת. דבר זה מחייב את האוצר להכנס לפעמים לפרטי הענינים, לפני מונה דו"ח ל-7 חדשים, של הטחקה למטבע חוץ. ישנו סעיף אחד הנקרא "חלוקת רטיונות עם הקצבת מטבע; ישנו סעיף שני הנקרא: חלוקת רטיונות בלי הקצבת מטבע. תחת הכותרת של הסעיף הראשון באים סעיפי-המטנה: הקצבה רגילה, סלונה אמריקאי, סלונים אחרים, אקצפטים, הסכמים מסחריים, הסכמים סיוחדים, רטיונות בקוטבינציות מספיי הוועדה לטיוק פרי הדר.

תחת הכותרת של הסעיף השני באים סעיפי-המטנה: העברת הון מספיי חבנות ורכוש פרטי, קרנות, חליטין, טמנות, עזווד ויצוא, טונות. מספר הרטיונות עם הקצבת מטבע זר היה 8,140, מספר הרטיונות בלי הקצבת מטבע זר היה 4,114. מתוך חוסר כסף מספיי, מתפצלת הפעולה הזאת לצנורות רבים, ובכל פעם מסתדלים להתגבר על הקטיים. הסך-הכל של מספיי

שר האוצר - א. קפלן:

בין כל הרטיונות הוא על 144 מיליון דולר, ועל בערך 36 מיליון ל"י אם אני טעביר את הלירות טטרלינג ואת הפרנקים ואת כל יתר הטבע.

זהו הסך-הכל של כל הרטיונות ל-7 חדשים. מהדולרים נתנו כסף בערך 6%, ומהלירות קצת פחות מ-20%. כ-8,600,000 דולר נתנו במזומנים, וכ-6,600,000 בטבעות אחרים. טלווה אטריקאי היה בערך 21-22 מיליון דולר וטלווה אחרים כ-7 מיליון דולר ו-2 מיליון ל"י, אלו הם טלווה סטרויץ ובלגיה. לאקצפטיס, כעין קרדיטים לזמנים קצרים, נתנו 23 מיליון דולר.

את כל הפעולות האלו איננו יכולים לעשות במחזור רגיל של הכספים. בסך הכל, כפי שאמרתי, נתנו כ-10% מכל הרטיונות בכסף מזומן. היתר נעשה על-ידי כל מיני קוסבינציות עם הקצבה ובלי הקצבה זה טקסה סאר. לקרדיט יש חסרון אחד - צריך לשלם אותו. ישנם גם הסכמים מסחריים, שהחשבון בהם נעשה אחת ל-6 חדשים או פעם בשנה. לטל: אנו טקלים סחורה טפולניה - והם רושמים את זאת לחובתנו. פולניה טקבלת סחורה טאחנו - אנו זוקפים זאת לחובתם. בטוף הגנה עושים את החשבון הסופי.

היו"ר ט. בנטוב:

איזה טכום מהסכומים שהקראת אין לו כיסוי?

שר האוצר - א. קפלן:

ישנם הרבה סכומים שאין להם כיסוי, כאשר שואלים: כמה כסף אתה טעמיד לרשות מזון? אני נוקב על-פי-רוב בטכום שהייתי רוצה להעמיד. כמה אעמיד - זה תלוי בסידורים שאצליח לסדר. אם אני מצליח לקבל קרדיט נוסף - אני טעמיד יותר. בטלווה הצרפתי שקבלנו לא הייתי חפזי, הייתי צריך להגיע לידי הסכם עם נציגי המשלה הצרפתית על הדרכים שבהן אשתמש בכסף. בטלווה הזו יכולתי להשתמש למזון רק בטכום של 8-9 מיליון דולר. רק אחרי שאני טקבל רשות להביא מזון, רק אז אני טתחיל לחפש את המזון, וכאן טתחיל כבר ענין הפקיס? לפעמים עולה הדבר יותר ביוקר, כי יש הבדל אם מטלמים בטזומן או לא.

אם אני רוצה, לטל, להזמין כ-20 אלף טון חיטה - זה בערך 2 מיליון, אני אחת תביא כבר חיטה בטביל מצות, ואניה טניה - בטביל לספק טנה של חצי חדש. אין בידי 2 מיליון הדולר לטם כך, ואני צריך למצוא לי אפשרות של קרדיט. אנו רק החלטנו: בקרדיטים גם בטזומנים תהיה עדיפות למזון.

למעשה העמדנו בטסך 7-8 החדשים של הטנה הזאת יותר כסף ויותר אפשרויות טאטר בטנה הקודמת. לחיטה, לטל, העמדנו 115% בהטוואה לתכנית. אולם אלינו להביא בחשבון טני דברים: גידול היטוב והעלאת המחירים בעולם.

בטסך 8 חדשים אלה הקצבנו בדרכים טונות למזון, כולל טטפוא, זרעים וחמרים לבתי-חרושת, כ-16,500,000, וב-8 החדשים של הטנה הקודמת הקצבנו בערך -13,900,000 ל"י. כל זה איננו בכסף טזומן. לפי חשבון זה יוצא שהקצבנו פחות לגולגולת טאטר בטנה טעברה. לרגלי הטצב הקיים בעולם ובטרוץ, נחוץ לנו כפליים כסף בטביל לטטור אפילו על הטנה הקיימת. עולה צריך בטסך חדש 10-12 קילו חיטה. אלף עולים - 12 טון. עם ההעברה היינו מטלמים 124-125 דולר בעד טון חיטה, בטקום 60 דולר טקודם. טחיר ההובלה הוכפל, טחיר החיטה גדל בערך ב-25%. בחודש האחרון כאילו באה הקלה, אבל אינני יודע מה יהיה הלאה.

יבוא סחורות לארץ עם הוצאות הובלה ובטוח היה ב-1949 כ-88 מיליון ל"י; ב-1950 היה בערך 103 מיליון. לו המחירים היו בטארים כפי שהיו ב-1950 והיינו טביאים בחשבון רק את גידול היטוב, היינו צריכים להביא הטנה סחורות לארץ בערך ב-125 מיליון ל"י. היות והמחירים עלו, ואי-אפשר עוד לעשות חשבון של טנה טלמה, עשינו חשבון בטסך 7 חדשים הבאנו לארץ ב-63 מיליון ל"י סחוחת - כל הסחורות.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

הר המוצר - א. קפלון:

השנה הצדלנו במזמן יחסי את חלק המזון
ביבוא ואת חלק חסרי-הגלם, ולעומת זאת
הקטנו את חלקם של מצרכי ההקעה. בכל זאת איננו יכולים להמור על הרמה
של השנה הקודמת, כי איננו יכולים לביים את הכספים.

ד. ליבוביץ: מה היה סולם ההעדפה של המצרכים?

הר המוצר - א. קפלון:

נכסי הקעה היו לפני שנה 33.8%, הם
ירדו ל-27.6%. יש כאן הורדה הן יחסית
והן מבטולוטית. לפני שנה היה הסכום ל-7 חודשים 27 1/2 מיליון ל"י, השנה
היה הסכום רק 17 1/2 מיליון. מצרכי מזון ל-7 החודשים הגלה גולו ט-12 1/2%
ל-16%; ט-7,600,000 ל"י ל-10,000,000 ל"י, ובכל זאת הסכום לא כיסה
את ההטרסה. היבוא הכללי לפני שנה היה ב-7 חודשים - 61,300,000 ל"י,
השנה היה היבוא ל-7 חודשי: - 72,800,000 ל"י, אבל אנו לא חילקנו את
הכסף במזמן שווה.

השנה השתמשנו בהלוואות לזמנים קצרים,
כולל מקפוטס והסכסס, אבל נעשה קשה יותר ויותר להשיג את המצרכים,
וביחוד לרנלי החובות. החל מסוף ספטמבר נעשה המצב קשה סגור. ברוב
הקרים אנו מאלצים חוב וסקבלים ארזי חדש, כי לא לשלם בכלל - זה הרבה
יותר ברוע. עד היום יילטנו לכל הבנקים עד הברוט האחרון. הן אמנם סקבלים
לפעמים את הכסף ברוב האחרון, ואז הם מתחילים להינות יותר זהירים, אבל
הם סקבלים את שלהם.

מצב הקונסליגנציות איננו טוב יותר. יש
לנו בארץ זרעים על סכום של קרוב ל-400,000 דולר. בקרוב נחזרו בערך
35-40% בינתיים באגה העונה וצריך לזרוע את הזרעים.

ב-1949 היו התשלומים למזון 94 מיליון
ל"י; ב-1950 עלה הסכום ל-115 מיליון. ל-1951 הערכנו את המינימום
הדרוש לנו ב-142 מיליון ל"י. כעת אנו מנסים לעשות את החשבון ל-1952
הן מבחינת ההכנסות והן מבחינת ההוצאות, אבל הרע הוא בהכנסות במזון. יש
לנו רק לעיטים מעטים. ההכנסה סקרנות הגלכת וקטנה פדי שנה בשנה.
ההכנסה טיפוס גדולה יותר. ב-1949 היתה ההכנסה טיפוס - 10,600,000;
בהנחה תביע מולי ההכנסה ל-18 מיליון.

אני רואה את שלטת החודשים הקרובים
כחודשים קשים מאוד. הצטברו חובות גדולים וקשים. הכסף שבא מהענף העיקרי
של פיצו - פרוכנסות ופיצוי - יתחיל לבוא רק כעבור 3 חודשים. גם ההכנסה
סקרנות גדולה יותר באביב מאשר בסתיו. חודש החגים הוא חודש רע מאוד במספרים,
על אשת כמה וכמה בתשלומי נדבות.

אנו מנהלים עדיין טמ-וטמן על לירות
הסטדלינג. אמנם מאד את מוכל לתת תוצאות ב-3 חודשים מוקדמו-נובטבר-
דצמבר על 10 מיליון דולרים. המחלקה דורשת סכום כפול, הכוונה היא
רק למזון. בעד החודש הראשון לא גייסתי עדיין את המל"ט. חלק מהסכום
ילך עבור תשלום החוב ואידום קרדיטים. אין זה נכון המוצר קטן, המוצר
טוכן לתת הין קדימה למזון - על הסכסס ישנה בידו. דלק עולה לנו
כ-8 מיליון דולר בחודש. ב-7 החודשים הראשונים של השנה יילטנו בעד דלק
- 6,751,000 ל"י, וזה הולך וגדל. מהסכום יילטנו, גיב 30% בדולרים
ו-70% בלירות סטרלינג.

אמר לשאלה: מה יהיה חודש ה-1 בינואר,
אני חושב עלינו לעשות טורה של הכנות, יכול להיות שגז יהיה המצב קל
יותר, ואת חשבונאי אני בונה על 4 ניסוקים: א) ההכנסות מהיצוא
יהיו גדולות יותר - כפי שהטברתי קודם; ב) ההכנסות מסלורה העצמאות
והמטבוליות - אני מקווה - יהיו גבוהות יותר; ג) הלחץ בארץ על חוטר
ירקות הולך וקטן ב-3 חודשים אלה; ד) אני חושב שההענקה הסטדליקטית
תבא לפועל. אני מציע לנסות לקבל לכל הפחות 50% במיל סחורות תצרוכת,
לצרכן, ולא במביל שכונות וחסרי, בצעין וכו', ואני חושב מאפטר יהיה להשיג
זאת 50% מהחודשים יהיו למצרכי הקעה. בסיוע נחתם עד 1.7.1952.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

טר האוצר - א. קפלון:
ישנם כמובן מצרכים שאין להסגי אותם, גם אם יש בידי הכסף לשם כך, כסו: צינורות. אבל אני חושב שאחרי 3 החודשים הבאים תבוא הקלה טטוייטת בטסך כל הטנה. אין זה טקטין אף לרפע את הדאנה שלנו להבראת טאזן התטלוטטים. הצרכים הזלטים וגדלטים.

טצב הזבלים יטתפר כנדאה בעתיד. בעונה זו נטפס כבר 50% טהפוטטטים. ענין החנקן יקח עוד 18-24 חדטים. אם לא יקרה טקרת בלת-צפוי, ישנה ודאות טבעוד 18 חודט, זאת אודת: לראטית עונת 1953, אנו נטפס זבלים, וב-1954 אנו טקרוים להתחיל ביצוא זבלים.

ברצוני עוד להוטיף טכחיטובי לא הבאתי בחטבון את ענין הטתנות, חטילות וכו'.

הינר ט. כנטוב

אני סודה לטר האוצר על טהכניט אודתנו לפני-ולפניט של כטה וכטה בעיות טבהן דנו. אני טניח טיש עוד כטה גאלות, ואני טקווה טתהיה עוד הזדטנות בטסך עבודתנו לדון עם טר האוצר על גאלות טתעוררנה בטסך הזמן בענין הטדיניות הטללית.

טחובתנו להתרכז כצגע בטעית הטזון. לפני טונחת טבלה הזותנת את הטיכום הכולל של טה טדרוט בכדי לפתור בטטגרת של "צנע" את בעית הטזון. הטיכה הראטונה לקוטי התזונה היא בהפרט בין טה טדרוט בטטבע זר ובין טה טנתקבל. זר החקלאות לטעבר - טר לבון - אטר לנו טבכדי לתת את כל טה טהזנטה, היו דרוטיה לו בערך 39 טיליון ל"י - כלומר: 26 טיליון ל"י ל-8 חדטים. הוא קיבל 30 טיליון - 20 טיליון ל-8 חדטים. ט-39 טיליון הל"י היו כ-5 טיליון ל"י טתנות וטחורות בטחיר נוטיט וכו'. יוצא טישנו הפרט של 3-4 טיליון ל"י; זהו הטכום טהיה חטר לטי הערכתו בכדי לטפס את צרכי היטוב.

הטיכה הנניה של אי-טדרים בחלוקה היא חוטר טלמי המאפטר פעולות של חלוקה לא טהאניה יטר לצרכן, גלמ טיהיה איזה הון חויר של מצרכים. הוא דאה בזה אחד הדברים הטחבלים בטדרי החלוקה. הוא הערין את הטכום הדרוט לתיקון דבר זה ב-7 טיליון ל"י בערך.

טטבה טליטית היא טטטרד החקלאות לא היה חפטי להחלית לפי טיקול דעתו טה יותר חטוב בבחירת טצרכי הטזון הפוטבאים. הוא טען טהוא היה טוכרז לקבל הכרעות של הרטויות טפחוץ לטטרד החקלאות בענין עדיפות של טצרכי טזון טטווייטטים. זה טיבט גם את חכנית הטטרד. הוא טען טלפחות בטטגרת הטכוטיט טטעטידיט לרשותו, עליו להיות חפטי לבחור את הטצרכים טהוא צריך. עלינו להחליט אם אנו רוצים להטטיך ללכת בדרך של טנה פיקטיבית, לנו חטוב לדעת כיצד להטקיף על הדברים האלה. יש הבדל בין טצב טאזני ובין טצב כטפטי. טה דואה טר האוצר כאפטרדי לתת לטזון, בלי להתחייב כטובן עד הפרוטה האחרונה.

הייתי רוצה גם לדעת טה הוא הטכום הטללי של הפטיע הזר טטר האוצר רואה כטטגרת לתקציב של טטבע זרלטה הבאה, על כל הפוטיט, וטה בתוך הטכום הזה ילך לטזון. אני טניח טחלק הטזון ביבוא ללא תטלוט הוא קטן טמד.

ע. פרלטיינ:

טטענו טטר האוצר טהוא חוטב ל-3 חדטי הבאים הוא יוכל לתקציב כ-10 טיליון דולר טחוץ לפוטבאים טצמצאית עדיין בטלב של בירור. עד עכטיו היו התקצבות לחיטה כ-2,300,000, לטוכר - 700,000, לטטבים - 1,000,000, דולר לחודט, ביחד - 4,000,000 דולר לחודט. אם אנו לוקחים את הטפטר ל-10,000,000 דולר, יוצא בערך 1/3 ליבוא טזון, אפילו בטטגרת זאת איננו יכולים להניא את היבוא של 3 הטובים האלה. אני רוצה טטר האוצר יגיד לנו טה דיבט של יטר טצרכי הטזון.

ט. לביא:

אני יוצא טחוך הנות טכל אחד צריך לחיות טטה טיש לו. בכלל הטזון טקטין טר האוצר את ההטקעות. האט הפוליטיקה הזאת היא נכונה? אני רוצה לדעת בדיוק טה היא

א.ב.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

ט. לביא:

הכרזה ב"הסקעות" אשר לדחות הבאת סכונות סטוייסות, אבל פרין לדעת אילו "הסקעות" אנו רוחיים.

עוד שאלה: שר האוצר דיבר **בפוגע** 3
החדשים הבאים סיפיו חדשים קשים, בהם יהיה לנו החצי סטה שדרוש לנו.
מני רוצה לסאוף: האם בטווח שלטת החדשים האלה לא נתקיים על חשבון
החדשים הבאים שטר האוצר רואה אותם כיותר טובים? אם **נפצל** בינתיים
על חשבון החדשים הטובים, יצא שכאשר יגיעו החדשים הטובים, יהיו גם
הם חדשים רעים בשבילנו.

א. כהן:

בשבילי היתה זאת הפתעה מאסר שמעתי
את החלק של המזוטנים בטבע הזר.
האם שלווה העצמאות איננו מזוטנים? האם הקרנות בניו-יורק אינן
מזוטנים?

שר האוצר - א. מפלוג

הכפפים שקבלנו מהקרנות היו מעטים מאד.

א. כהן:

אם אנו פועלים ב-90% קוטבינציות וב-10%
מזוטנים, הרי המצב הוא איום - אלא אם
מכביד שר האוצר על הטובה "מזוטנים".

שאלה שניה: אנו צריכים להביא לכנסת
מטקנה בטוח סכומים האטמקה. אנו נביא את הענין לכנסת בטווח אוקטובר.
עד שייגמר הענין יעברו שלטת החדשים הרעים, ועלינו לתכנן את ההוצאות
שלנו לגבי החדשים הראשונים של 1952. אם נקבל סכומים סטוייסים
במטרלסנבים בעד ההדרי, עלינו לעשות את הסיכום עכשיו. מני רוצה
לשאול: האם אין בטוח טוח של המזונות אילו התקריות על סחיר קבוע?
הרי בטוח הסחירים אנו צפויים יום-יום לכל סיני אסונות. כמו-כן אני
רוצה לשאול מה קרה בעצם עם הלחם? היתה בהלחם-מה בענין הלחם לפני
זמן קצר, האם הענין הזה סודר כבר?

ד. ליבסטיין:

השאלות העוסקות בפנינו הן שתיים: כיצד
להגדיל את היט, וכיצד לחלק את היט הקיים.
היט סורכב סייצור ויכוא, הועדה העמידה בראש דאגותיה את אלת הייצור.
אבל אנו מדברים עכשיו על היגואץ ענין הסזון הוא מסכנת אחת בתוך סטגרת
רחבה. הדאגה לטבע זר בטוח הסזון מצאה בסוי אחד בענין הסקריפיים.
היה חשבון סטוייס בענין זה לפתור את בעית הטבע הזר בסידה סטוייסת.
מתברר שהיתה כאן אכזבה לא קטנה. אני מתעלם כאן מהבעיה החברתית-סוטריה
של הדבר, וגם מהעובדה שזה פגע בחלוקה לפי הקיצוב הייתי יכול להתעלם,
אילו היתה **המכשורת** החטאים האלה העובדה שזה סכנים טבע זר לסדינה.
בועדת המטנה שמענו על תכניות של סיליון דולר לחדש מהסקריפיים, ואנו
רואים שההכנסה היתה דחוקה מאד מטפד זה. הסקריפיים שטמשים כעת טבע
עובר לסוחר, והמחיר לדולר בעד סקריפ סגיע ל-2 ל"י. זוהי בעיה המקבלת
הסקן גדול. הן בטיונות אחדים שהצליחו, כמו "פילקו", אבל ענין זה
בנראה נכסל.

האם נכון הדבר שהקרנות הן ממלכות
עצמאיות ואינן עוברות דרך האוצר?

עוד ענין: לגבי היט ישנה עדיפות לסזון.
לגבי הסקעות ישנו הפרט ב-9%, ההגדלה בסזון היא ב-4%. כלומר, ישנו
עוד סטוהו הנהגה מהורדת אחוז הסקעות, לט טבע זר מיצוא; גם הוא דו.א
טבע זר לחמרי-גלם, המסורה באה לא בצורת טבע זר אלא בצורת מחורה.
נראה לי שלעמים זה אינו **כדאי**. אילו היינו חפשים בכסף זה, יתכן שהיינו
יכולים לקנות יותר טוב תוך בחירת הסקוט וקביעת המחיר. הדגריה האלה טן
ההכרח שתהיה בהם התערבות של ס רד האוצר. הצימצום יכול להתבטא בצורות
סונות. מטענו דעות סטוטב להצמצם ב-3-4 סחורות, ועליהן להתחייב, ואת
היתר להאמיר לטוטב חפטי של ייצור, שיווק וסחיר. גם סטוייס אלה היו

א.ב.

עדת הכלכלה
16.10.1951

ליבשיץ:

מוברים מאד, קרוב ל-4 מיליון דולר לחדש רק לחייה, נוכח וטמניה, בתוספת
ל-4 מיליון דולר לדלק, עד כה לא שמענו באיזו שינה אפשר ללכת. אני מבזה
לענין זה מפריח גם את האוצר.

בראש דאגותינו עומדת שאלת הרחבת הייצור.
קבלנו מהמלווה האטריקאי 35 מיליון דולר לחקלאות.

המלווה הדאטון קבלנו את כל הסכום לקלאות.
מהמלווה הסני קבלנו קרוב ל-30,000,000 דולר,
יחד - 65,000,000 דולר. מהמלווה הסני הורדנו כ-5,000,000 דולר צטביל
ועטית זבלים.

ליבשיץ:

האם תשאלה על הגדלת הייצור עומדת ביחס
לשאלה זאת של - 65,000,000 דולר?

בקשר עם חברת האסלב, שמעתי שהפעלתה בטידה
וצומצמת אינה דורשת סכום גדול מאד - 2,500,000 דולר, והיתר בטמבע
ישראל. מה בענין זה?

אני רואה הוספקו הטובסידיות למצרכים. האם
אפשר לשמוע משהו על זה?

לביא:

אני רוצה לשאול עוד שאלה אחת: כאשר נבוא
למכס, נוכל להגיד: נוריד סטור אחר ונוסיף
לסזון. אנו רוצים לדעת מאיזה סקור אפשר יהיה להוציא?

קסיס:

יש צורך בקידום החקלאות הערבית. על-ידי
טיפול סכונות לחקלאות זאת, יגדל הייצור
וחקלאי לטובת כלל-התושבים בטמבע, ויפחת הצורך ביבוא, ובדרך זאת אפשר
יהיה לחסוך בטמבע קשה. הרי הזכיר גם שבמסך החדשים האחרונים היה צימצום
יבוא מצרכי חקלאות לגבי הגברת היבוא למצרכי סזון וחמרי-גלם. אני מבקש
והטר שיבחין בין חקלאות לצרכי חקלאות וחקלאות לצרכי תעשייה. ידוע שאם
חקלאות לצרכי חקלאות תהיינה מספקות, הרי שהתפוקה תהיה לטובת כלל התושבים,
ואני מבקש מהטר להקציב סכום מספיק לזה.

אורי:

היו כאן מספר שאלות שהופנו לטר האוצר,
וסלפי דעתי הכתובת למאלות אלו היא סדר
חקלאות ולא האוצר. אני רוצה להעיר כאן הערה שאיננה סלונת כל-כך לטר
האוצר כמו לחברי הועדה. התשובה היא קשה למדי, והשאלה היא: כיצד בלך הלאה?
ישנם יהודים אופטימיים שאין חלקי עמם. חבר הכנסת לביא חושב שאפשר עוד
להדק את החבורה. לעינינו עולים סמוג אחר לגמרי. לעינינו עולים סבוונים
ובחינה גופנית, ועלינו לחזק אותם. הפנה הנורית היא שנה שעל הגבול, ועלינו
להעלות אותה בשביל העולים החדשים. קנאתי גם באופטימיזם של חבר הכנסת
קסיס המאמין במכונות. אני קובל קצת על עודף מכונות בארץ. מכונות אינן
יוצרות סזונות, הן מקילות וחוסכות בעבודה. התשובה היא עגומה למדי אם
לוקחים את המספר של 250,000 טון חיטה מן החוץ לעומת 10,000 טון מן הארץ,
יבוא זקוקים להביא שטנים מן החוץ לארץ הזית והבטנים, ואת הסוכר צריך
להביא כולו מן החוץ. אצל עמים אחרים ישנה קטסטרופה כאשר ישנה בצורת,
והאדם איננה נתנת את יבולה. אצלנו ישנה גם קטסטרופה במלונות, בקרבות
וכו'. בר החקלאות אשר שהוקצבו לסזון 26 מיליון ונחתנו 20 מיליון, ואינני
יודע מהמטב יתוקן לקראת השנה הבאה. ואני שואל את עצמי: מה אנו עושים
לקראת זה? נבדח שלשנה הבאה לא תהיה בצורת, ואני שואל את עצמי: לקראת מה
בלך שארי שלש החדשים ה"רעים" שיבואו? מה אנו עושים בכדי שהשנה הבאה
תהיה טובה יותר, בכדי שלשנה הבאה יהיו יותר ירקות?

טר האוצר - א. קפלון:

אשר לשאלתו האחרונה של חבר הכנסת אורי,
הייתי מציע לנהל פעם ליחה מיוחדת על כך.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

טו המוצר - א. קפלן:
בנוגע לעדיפות של מצרכים, אמרתי שהמוצר אינו מעוניין להתערב במאלות פנימיות עד כמה שאפשר, למשל: אם תבלין או ספוג יותר חשוב אבל אם ישנם יהודים המוכנים לתת ספוג בקרדיט של שנה, אני משתדל להשתמש בזה אפילו אם אומרים לי שתבלין חשוב יותר ברבע זה. לחינם מאשימים אותנו ברצון לרכז את כל העניינים בידינו.

בשאלת ההיקף וההון החוזר: למסק הטובל מחומר כסף עולה חייב הכל יותר ביוקר. מאמר למסק שיש לו כסף. עלינו להוציא את המציאות האכזרית הפי שהיא. במסל יש לזכור, זרעים, שמן, ואי-אפשר להשתמש בהם. כמובן טוב שיהיה הון חוזר, אבל השאלה היא אם אנו יכולים לגייס אותו. אנו עושים נסיונות, אולם במסך 10 חדשים טרם הגיע העניין לידי סיכום. עטינו הסכום עם קבדה שהיא תשלח לנו בכל חודש אניה אחת עם חיטה. הצרה היא שהקרדיט הוא ל-6 חדשים, ועד אז תגיע האניה החטישית. במסך 10 חודשים טרם נגמר העניין. הבנקים הבטיחו קרדיט, אבל גם להם יש צימצום בקרדיט, ואז השאלה היא אם בתוקף זה הם יכולים לתת לנו קרדיט או לא. בשבוע הבא נקבל על כך תשובה, חיובת או שלילית. בשאלת המחירים נסינו לעשות הסכם עם קובה, בנוגע לטווכר. לו היה לנו כסף - אפשר היה לפתוח פה מחסנים. אבל המצב הוא טגוהך ואוטלל. אנו חייבים טהאניה לאופה. זוהי סיבת הצרה עם הלחם. בחוזה הבינלאומי לחיטה בקטן שנתחייב על 100,000 טון, ואנו רצינו להתחייב רק על 80,000. זה היה בראשית 1949. התארוכת גדלה והייצור לא גדל; הסטא-וסמן עם רוטיה נגמר בלא-כלום, וכעת התחננו שיתנו לנו 260,000 טון. אז חשבנו שנשלם 75-82 דולר לטון, עכשיו אנו שמחים אם אנו יכולים להשיג ב-100 דולר, וכאשר חסר - אנו משלמים גם עד 150 דולר לטון, עם הובלה. את מסגרת ההקצבה אפלטו בחודש השני או השלישי. כך הוא המצב בעולם בקטן למחירים, אנגליה, שגם הטא-וסמן שלה עם רוטיה נכשל, התקטרה עם צרפת אחרינו, והיא משלמת יותר טאלנו. אילו יכלתי לגייס את הכסף, היה מצב מצויין - אבל זהו חלום. אם בקבדה אנו חושבים שנשלם בערך 20%, הרי קובה דורשת 50% במזומנים. המצב הוא קשה מדי.

בנוגע לשאלה של טנה פיקטיבית: אני חושב שאת השאלה הזאת צריכים אתם לשאול את האדם האמריקאי לכך ולא אותי. אני כשלעצמי נגד טנה פיקטיבית. אנו מוכרחים להגיד לציבור את האמת. יכול להיות איחור של חצי חודש, אבל לא בחיטה. פמיאצית החיטה טאחרת ב-3 ימים, הרי ש-3 ימים אין לכם לתושבים.

ד. ליבסטיץ:
האם הכוונה היא להקטין את הטנה, או לצמצם את המצרכים?

טו המוצר - א. קפלן:
מינני רוצה לתת אינפורמציה בעד מטרד שאינני אחראי בעדו, לפני שהיתה עוד בממשלה החלטה על כך.

בנוגע להקצבה ולמאזן החטלומים, אני חושב שנוכל להגיש לכם דו"ח בעוד חודש ימים. לשנה הבאה תובעים טאחנו בין 400 ל-450 מיליון דולר - כל הרשויות. ברגע זה אינני רואה אפשרות לגייס סכום כזה. זה צריך להיות חלק ממחננות כלליות. קראתי היום בעיתון שלפני שנתיים בקטה חברת החשמל ספני כסף ואני לא זכתי. זה שנתיים אנו מטמלים בהבאת טכונות. לפני שנתיים כוח הייצור של החשמל בארץ היה בערך 60,000 קילוואט לשעה; אנו הגדלנו כבר את כוח הייצור עד 130 אלף קילוואט. כעת מתנהלים עוד בידורים אם להזמין טכונות בסביל להגדיל את התפוקה עד ל-170 קילוואט. אנשי המים טפני את תשובת-לבנו לעובדה שאם נזמין את ה-170, נעמוד בפני טעור במסך כל השנים האלו. כל קילוואט עולה בערך 200 דולר, וזוהו הרוב במטבע חוץ. אתמול סיכמתי: מבקשים טפני סכום של למעלה מ-150,000,000 ל"י רק לכוח ולהשארה. הם רוצים שמחלק את הסכום הזה ל-3-4 שנים, אבל גם כך אלה הם סכומים עצומים. כעת אתם טבינים מדוע לא היה המוצר להוט אחרי יבוא מקררים חטלילים, אפילו ללא מטבע אחרי לחם, דלק הוא המצרף השני, כל כל הבניין שלנו בנוי על כך. הסוטים והטרדות אינם טועילים עוד כיום הרבה. קיצצנו בנכסי הקעה למעלה מ-5 מיליון ל"י. לפני שנה היו במסך 7 חדשים - 17,300,000, כעת ישלכנום של עת - 22,500,000, מזה הוטפנו למזון כ-2,500,000 ולדלק קרוב ל-3,000,000. קיצצתי גם בצידוד לחקלאות, חרדי-בנין, תחבורה, כל דבר שקיצצנו בו - צועק. הטכונות הפרטיות צורכות כ-4% סכל הדלק, ולכן אין

א.ב.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

שר האוצר - א. קפלן:

זאת שאלה של סכונות פרטיות - הן אינן טראיגות ארוכי במידה הרובה ביותר. בטאזן התשלומים אני סוכן לתת עדיפות למזון, אבל אי-אפשר לתת עדיפות רק למזון. אם לא נטפף כוח, דלק וכו', לא נוכל להתקיים. המטרד למסחר ותעשייה דורש לשנה הג' א קרוב ל-100,000,000 ל"י. סונחות מצלי דרישות ל-36,000,000 ל"י למזון, 48,000,000 יתר הסצרכים, לתעשייה, בניין, וכו'. אין זה כולל תחבורה, מספר, רפואה, חקלאות, בטחון. הם נתנו לי רשימות ספורטות. הארץ אינה יכולה לשאת את זה. בטמון זמן-מה עבדנו במלווים קצרי-העין, אבל הגענו עד למקסימום. סידור סאזן התשלומים - פירושו לנטות לבזז - הן מצד ההכנסות והן מצד ההוצאות - את כל הפוליטיקה של המדינה.

היו"ר ט. בנטוב: אין משה אוסר לנו באיזו-משה-מידה אתה מסתמט בכדי לפתור את הבעיות.

שר האוצר - א. קפלן: יונה הצעה להחליט מה הם הסצרכים החשובים ביותר, ועל ענין זה נביא מפניכם תכנית. הענין מתחלק עכשיו על ידי ועדת העדיפויות, ולא תמיד הענין הולך כפי סמתכנים טראט. עכשיו תהיה ועדת בלתי-תלויה ברטויות הטוטטכות. אולם צריך להיות משהו שיקיף את כל האינטרסים של כל המטרדים הטוניים.

אשר לשאלה שנשאלה בנוגע אייטה, סוכר, סמנים: נכון, מדברים על הבטחת 4-5 דברים: אייטה, סוגר, סמנים, אורז, ונעשים המטטצים להגטיח אותם.

שאלו ארוכי אם אני לא אתחייב כלפי שנת 1952 ברור שאתחייב. יש לשלם חובות, גם העליה גדלה, גם השירותים מסתפרים, ויש גם ענין הבטחון. לא תמיד תלוי הכל ברצוננו הטוב. אם יהיה לנו כוח להחזיק מעמד 6-9 שנים - אני מאמין שנוכל להתקבר על הקטיים.

אנו מסתדלים לעשות התקדמות עולמיות בקטר למחיריים, אבל זאת רק במידה שהדבר ניתן להיעשות. לפעמים יש לנו התקדמות, אבל אין סצרכים. בתעשייה רואים תמיד תוצאות רק אחרי 24-30 חודש. טורבינות מסרבים לתת לפעמים אלא אם מוציאים 3 שנים למפרע. רוב המכונות לאמוניאק רוצים לספק לנו רק אחרי 18 חודש. כל טורבינה יוצרים לחוד, לפי הזמנתנו. גם בחקלאות יקח הדבר לפחות שנתיים. ברור שיטנה התקדמות, אם חורטים יותר קרקע - ברור שזה הודות לטרקטורים. כאשר מדבר על כך, אוסר שיותר כדאי להקים מתיישב אחד על 6 דונם מאשר שני מתיישבים על 3 דונם כל אחד.

בענין הצינורות, הטטאבות וכו', נעשתה חקירה בנוגע לתעשייה, אבל לא בנוגע לחקלאות. אין זאת אומרת שתמיד טנצלים זאת לדברים לא בכונים. אני חושב שאם מצליח לגייס כסף למכונות-סמט, לא מחלק אותן, אלא אטאיר אותן במטטלה.

את ענין המזוטונים אפגיר בפעם אחרת. בכנסנו לחובות כל-כך מרובים, שאת הכסף הראשון שאנו מקבלים עלינו להוציא לתשלום חובות. בענין הסקריפים אני עושה חקירה. אין זה נכון שלקחו סוכר מצדין היה לחלק למנות ונתנו אותו לחנויות הפקריפים. יש לי סוכר, אבל אין לי דולרים - ופה היו לי דולרים בכדי להוציא את הסוכר מהקונסליגנציה. יש לי סוכר בדרך, ובקשתי מאנשים שיש להם סוכר בקונסליגנציות שיתנו לי סוכר מטלהם על חשבון הסוכר שלי שבדרך. אני חושב שבמאבנו הקשה נצטרך להיעחז בסקריפים. הם לא פגעו באף-אחד ולא לקחו מאומה מאיש. הצרה היחידה היא שאני מקבל מעט מאד דולרים, כי פה יש פחות מדי ריכוז.

מהקרנות קבלנו סכומים קטנים מאד. יש לי סכסוך עם ויצ"ו. באנגליה יש להם -200,000 ל"י. אני רוצה שהם יתנו לי את הכסף, אבל הם רוצים להביא בכסף הזה חמרי בצין בטביל בית-תינוקות. אמרתי להם שיבנו רק אגף אחד ואני אתן להם הלוואה, אבל הם אמרו שהם לקחו את הכסף בטביל לבנות בית-תינוקות, ואם לבנות - סוכרחים לבנות יצורה דומה והמטטלה בניהם. רגלי להם דוגמא הישית בניהם בתינוקות.

א.ב.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

שר האוצר - א. קפלן:
הקרנות כמעט אינן נמצאות תחת פיקוח האוצר.
מר אשכול מתפאר עכשיו: אתם רוצים להפוך
עכשיו את האוהלים במחנות לצריפים - מי בתן לבם את הצריפים? ואני שואל:
מניין לקח אשכול את הצריפים? - על חשבון החילה.

על חברת האסלג אדבר בפעם אחרת. גם בשאלת
היצרנים אינני רוצה להכנס עכשיו. זוהי בעיה קשה מאד.

י. אורני:
בקרר לטובסידיות אני רוצה לשאול: מחר
אנו נפגשים עם ועדות שונות של היצרנים
החקלאיים לענפיהם. אחת השאלות היא בנוגע למחירי-מינימום לתוצרת חקלאית.
אני רוצה לדעת מהי בקורת ההספקה של האוצר בענין זה.

שר האוצר - א. קפלן:
לפני שנה קבענו מחירי-מינימום להתייבנות
החדשה. אולם, מה קרה? מאשר עשינו את
ההסכם, הם חטבו שזה הסכם סמלי. כאשר, לרגלי הבצורת, חסרו ירקות,
הם טענו שהמחיר הוא נמוך, ואסרו שהמחיר בסוק גבוה יותר. אנו נצטרך
כנראה לחזור בשורה של אמצעים קשים מאד. עלינו להגיד לחקלאיים: אם לא
תגדלו עופות או בהמות - לא נתן לכם אוכל, כי הסזון ללול ולרפת עולה
לנו ביוקר רב, מבלי להביא בחשבון קטח דגים וכו'.

שאלת הטובסידיות עומדת על סדר-היום,
אבל לרגלי העלאת מחירים בחוץ-לארץ, ולרגלי העובדה שאין רוצים לתת
לנו כסף במחיר הרשמי, טוענים הפרדסנים שהם אינם יכולים לקיים את
הפרדסים. הן "תנובה" והן הסוחרים הפרטיים פראים לנו חשבונות של
המחירים שהם מקבלים בהדוואת-ליוקר בארץ. בחוץ-לארץ מפתח הוא עוד
חצי-לוקוס. הלירה שאני צריך לקנות בה לחם - או 2.80 הדולר - זה
20% התיקרות. מניין אני מקבל את הדולר? אני משלם יותר. מניין אקח
כסף לטובסידיה? או מססים, או מכך שאתן את הדולר גם כן במחיר יותר
יקר. דבר זה בא טיד לידי ביטוי במחיר הפצרך. הטובסידיות מצטברות
למיליון ל"י לחודש. ביטול הטובסידיות. כסובן מעלה את המחיר, אבל אז
יהיה זה מסחר יותר חפשי של היצצר וביקוס.

בנוגע למסק הערבי: גם בשאלה זאת נביא
תכניות כעבור זמן-מה.

אנו מבינים שבעיית ייצור, ולא על חשבון
טובסידיות, זוהי בעיה של: או שנתקיים, או שנכסל: בתוך הייצור, שאלת
הייצור החקלאי צריכה לתפוס את המקום הראשון. ברור שזה חל גם על
החקלאות הערבית. אני כשלעצמי אינני תולה כל תקוות בטכונות. ישנם
מקומות שבהם חשונות הטכונות, וישנם מקומות שאפשר להגדיל את הייצור
לא-רק בטכונות, אולם כסובן שאנו מביאים בחשבון גם את שאלת הטכונות,
גם את שאלות ההשקאה, גם את שאלות הזרעים, הלוואות, והדרכה, וגם את
שאלות השיווק. זוהי אחת השאלות החשובות שלהן נצטרך לתת בזמן הקרוב
לא רק טיפסה כי אם מחשבה, כסף ומאמצים.

היו"ר מ. בנטוב:
אני מודה לשר האוצר. אני מביח שאם תתעוררנה
עוד שאלות כגון נגיע לטלב הסידורים -
נוכל לקבל את התשובות עליהן.

שר האוצר - א. קפלן:
לפי דעתי ישנה שורה של שאלות שמתן התשובה
עליהן תקח זמן. בינתיים אתם יכולים להגיש
את מסקנותיכם לפני הכנסת, ומעכשיו תוכלו לפנות בעניינים אלה אל ה"ר
יוסף.
(שר האוצר עוזב את הישיבה).

פ. פרלסטין:
אני רוצה לשאול מה הן התכניות של היו"ר
לגבי עבודת הועדה בכללותה.

היו"ר מ. בנטוב:
מעתה אין אנו פטודים לידוואים, ואת
הישיבות הבאות נוכל לקיים בתל-אביב. קודם-
כל על ועדות-המסנה לגמור את עבודתן, וכאשר אחת מהן תודיע לנו על

א.ב.

ועדת הכלכלה
16.10.1951

היו"ר ט. בנטוב:

סיום עבודתה - נקרא לישיבה של מליאת-הועדה. לסם סיכום כללי.

ד. ליבטיץ:

ועדת המסנה שלנו כמעט בגמרה את עבודתה.
מה שמעכב אותנו זוהי המסגרת שעליה לא
נתן לנו שר האוצר פרטים. מה שמעכב את עבודת הועדה כולה, זוהי הודעת
שר המסחר והתעשייה. אני מניח שבעוד שבועיים נוכל לסמוע אותו ונדרוש
משר האוצר לזרז את תשובותיו לדברים שעליהם טרם נתן תשובה, ואז נוכל
לבטח לסיימם.

היו"ר ט. בנטוב:

המסקנה היא, אפוא, שכרגע הועדת-מסנה אחת
תגמור את עבודתה - בכנס את מליאת-הישיבה.

הישיבה סגורה.

הישיבה נסתיימה בשעה 19.15.